

L'OBSERVATORI CULTURAL DE GÈNERE: UNA INICIATIVA NECESSÀRIA

MARIA ÀNGELS CABRÉ

Barcelona, Catalunya

Tractaré d'explicar molt sintèticament per què cap al 2013 se'm va acudir que crear un Observatori Cultural de Gènere, encara que fos molt modest, no era una idea desgavellada sinó tot el contrari, sobretot perquè era necessari. El pas de l'acció individual a la col·lectiva es produí d'una manera força accelerada. S'assembla molt a la decisió de quedar-se a casa o acudir a una manifestació: n'hi ha prou d'agafar les claus, obrir la porta i sortir al carrer. Després, les energies col·lectives s'ocupen de mantenir viu el nivell de compromís necessari. Actualment, l'OCG és ja al cinquè any d'activitat i, fins ara, ja ha assolit petites fites. Per posar un exemple, citarem que una figura de Madame Curie rep els i les visitants que acudeixen al Cosmo Caixa de Barcelona, mentre abans només ho feien Einstein i Darwin.

Porto una colla d'anys treballant en el sector cultural, concretament en el sector literari. Però sóc també una gran afeccionada a d'altres sectors culturals com ara les arts plàstiques, les arts escèniques i el cinema. De manera que, quasi sense voler, he anat construint al meu interior una imatge global de com s'articula la cultura al meu país. I en aquesta imatge sempre hi ha faltat una peça: nosaltres, les dones. Sempre m'ha preocupat l'escassetat de dones, ja sigui com a creadores culturals, com a intermediàries o situades en llocs de responsabilitat.

L'OCG té dos objectius principals. D'una banda, retratar aquesta realitat cultural tan poc igualitària en matèria de gènere en l'àmbit de Catalunya. Ho fa elaborant cada any un informe sobre un sector cultural concret i sempre en col·laboració amb una associació o entitat que hi pertanyi. Així, fins ara, hem posat la lupa en el periodisme d'opinió, el cinema, els premis literaris i els centres d'art. Calculadora en mà, hem demostrat la infrarepresentació femenina en tots aquests camps i les xifres, sempre vergonyants, ens han dut a aparèixer als mitjans de comunicació com a portadores de males notícies. Sí, no es tracta tan sols d'una percepció subjectiva: a les dones no se les deixa participar en igualtat en el món de la cultura. Posar dades a aquesta realitat ha resultat ser un mecanisme molt útil per despertar consciències.

D'altra banda, l'OCG també té la missió de generar continguts que posin en valor el treball cultural de les dones, i amb aquest fi organitza activitats, tant a Catalunya com en altres llocs de l'Estat espanyol: debats, cicles de conferències, celebracions... Fins i tot va impulsar i coor-

dina un premi periodístic destinat a premiar treballs que tractin sobre l'apoderament de les dones. Entre les tasques de l'Observatori hi ha atendre consultes, respondre entrevistes, agitar les xarxes socials i, en general, fer treball en xarxa. La comunicació és essencial perquè les accions de les persones i de les agrupacions que defensen un futur compartit entre homes i dones siguin efectives.

Fa temps que vivim immersos en una gran falsedat: el miratge de la igualtat. Ens volen fer creure que ja hem arribat a aquest estat ideal, però no és cert. Ho explica amb paraules clares Núria Varela a la seva obra *Cansadas. Una reacció feminista frente a la nueva misoginia: "Estem vivint una suposada igualtat basada en l'utilitarisme de les dones, no en la defensa dels nostres drets"*. Al llibre se'ns ve a dir que ens han venut la idea que si podem ser escriptores, advocades o bombers, ja hem arribat al nostre llinar de desig. Ens ho repeteixen des de les polítiques públiques, des del pensament patriarcal i des de la publicitat. Tanmateix, ens adonem perfectament que, més enllà d'aquest llinar límit que se'ns ha marcat, ells poden ser molt més d'allò que a nosaltres ens deixen ser.

La realitat innegable és que als països democràtics, les darreres dècades ens han portat lleis a favor de la igualtat, gràcies a les quals tots i totes vivim molt millor. No obstant això, l'altra cara de la moneda és que el preu a pagar per tots els avenços legals ha estat molt alt. Encara que ningú no ho hagi ni tan sols esmentat, inclou abdicar de la lluita feminista. Al·legant que ja no és necessària, ens conviden amablement a deixar-la de banda. Varela també ho explica de manera diàfana: *"es van començar a fer polítiques d'igualtat sense feminisme i sense feministes"*.

La certesa que aquest engany, aquest miratge, es trencava així que apropiàvem la culpa al camp cultural, em va dur a pensar que focalitzar la lluita en aquest terreny podia contribuir a revelar la trampa. Han invertit molts mitjans en la tasca de desdibuixar els nostres objectius, i sembla que oferir-nos a canvi una millor posició en la perenne desigualtat no ha estat una mala estratègia. Però no ens és útil si no podem ser plenament allò que volem ser; no ens serveix, si ens hem de conformar amb allò que ells volen que siguem. El nostre horitzó d'expectatives és un altre: inclou ocupar espais simbòlics de la cultura, que són la clau de tantes coses, inclosa la violència de gènere.

